दर्शयन्तो यथाशक्ति तमपृच्छन्द्विजोत्तमं। श्रोतुमिच्छामहे ब्रह्मन्किं पापं कृतवानसि। येनेह समनुप्राप्तं शूले दुःखभवं महत्।

इत्यादिपर्व्वणि सम्भवपर्व्वणि अणीमाण्डव्योपाख्याने सप्ताधिकशततोऽध्यायः॥ १०७॥

वैशम्पायनउवाच॥ ततः स मुनिशार्दूलस्तानुवाच तपोधनान्। दोषतः कङ्कमिष्यामि नहि मेऽन्योऽपराध्यति।

तं दृष्ट्वा रक्षिणस्तत्र तथा बहुतिथेऽहनि। न्यवेदयंस्तथा राज्ञे यथावृत्तं नराधिप।

श्रुत्वा च वचनं तेषां निश्चित्य सह मन्त्रिभिः। प्रसादयामास तदा शूलस्थमृषिसत्तमं।

राजोवाच॥ यन्मयाऽपकृतं मोहादज्ञानादृषिसत्तम। प्रसादये त्वां तत्राहं न मे त्वं क्रोद्धुमर्हसि। ४२२५

एवमुक्तस्ततो राज्ञा प्रसादमकरोन्मुनिः। कृतप्रसादं राजा तं ततः समवतारयत्।

अवतार्य्य च शूलाग्रात्तच्छूलं निश्चकर्ष ह। अशक्नुवंश्च निष्कर्ष्टुं शूलं मूलं स चिच्छिदे।

स तथान्तर्गतेनैव शूलेन व्यचरन्मुनिः। तेनातितपसा लोकान्विजिग्ये दुर्लभान्परैः।

अणीमाण्डव्य इति च ततो लोकेषु गीयते। स गत्वा सदनं विप्रो धर्म्मस्य परमात्मवित्।

आसनस्थं ततो धर्म्मं दृष्ट्वोपालभत प्रभुः। किन्तु तद्दुष्कृतं कर्म्म मया कृतमजानता। ४२३०

यस्येयं फलनिर्वृत्तिरीदृश्यासादिता मया। शीघ्रमाचक्ष्व मे तत्त्वं पश्य मे तपसो बलं।

धर्म्म उवाच॥ पतङ्गिकानां पुच्छेषु त्वयेषीका प्रवेशिता। कर्म्मणस्तस्य ते प्राप्तं फलमेतत्तपोधन।

अणीमाण्डव्यउवाच॥ अल्पेऽपराधेऽपि महान्मम दण्डस्त्वया धृतः। शूद्रयोनावतो धर्म्म मानुषः संभविष्यसि।

मर्य्यादां स्थापयाम्यद्य लोके धर्म्मफलोदयां। आचतुर्दशकाद्वर्षान्न भविष्यतिपातकं। परतः कुर्व्वतामेव दोष एव भविष्यति।

वैशम्पायनउवाच॥ एतेन त्वपराधेन शापात्तस्य महात्मनः। धर्म्मो विदुररूपेण शूद्रयोनावजायत। ४२३५

धर्म्मे चार्थे च कुशलो लोभक्रोधविवर्जितः। दीर्घदर्शी शमपरः कुरूणाञ्च हिते रतः।

इत्यादिपर्व्वणि सम्भवपर्व्वणि अणीमाण्डव्योपाख्याने अष्टाधिकशततोऽध्यायः॥ १०८॥

॥ वैशम्पायन उवाच॥ तेषु त्रिषु कुमारेषु जातेषु कुरुजाङ्गलं। कुरवोऽथ कुरुक्षेत्रं त्रयमेतदवर्द्धत।

ऊर्द्धशस्याऽभवद्भूमिः शस्यानि रसवन्ति च। यथर्तु वर्षी पर्जन्यो बहुपुष्पफला द्रुमाः।

वाहनानि प्रहृष्टानि मुदिता मृगपक्षिणः। गन्धवन्ति च माल्यानि रसवन्ति फलानि च।

वणिग्भिश्चान्वकीर्य्यन्त नगराण्यथ शिल्पिभिः। शूराश्च कृतविद्याश्च सन्तश्च सुखिनोऽभवन्। ४३४०

नाभवन् दस्यवः केचिन्नाधर्म्मरुचयो जनाः। प्रदेशेष्वपि राष्ट्राणां कृतं युगमवर्त्तत।

धर्म्मक्रिया यज्ञशीलाः सत्यव्रतपरायणाः। अन्योन्यप्रीतिसंयुक्ता व्यवर्द्धन्त प्रजास्तदा।

मानक्रोधविहीनाश्च नरा लोभविवर्जिताः। अन्योऽन्यमभ्यनन्दन्त धर्म्मोत्तरमवर्त्तत।

तन्महोदधिवत्पूर्णं नगरं वै व्यरोचत। द्वारतोरणनिर्यूहैर्युक्तमभ्रचयोपमैः।

प्रासादशतसम्बाधं महेन्द्रपुरसन्निभं। नदीषु वनखण्डेषु वापीपल्वलसानुषु। काननेषु च रम्येषु विजह्रुर्मुदिता जनाः। ४३४५

उत्तरैः कुरुभिः सार्द्धं दक्षिणाः कुरवस्तथा। विस्पर्द्धमाना व्यचरंस्तथा देवर्षिचारणैः।

नाभवत्कृपणः कश्चिन्नाभवन्विधवाः स्त्रियः। तस्मिन्जनपदे रम्ये कुरुभिर्व्वहुलीकृते।